

Energiemanagement actieplan 2018

21 november 2017

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Reductiedoelstellingen	4
2.1	Bedrijfsdoelstelling	4
2.2	Scope 1	4
2.3	Scope 2	4
2.4	Scope 3	4
3.	Plan van Aanpak	6
3.1	Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 1	6
3.2	Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 2	7
3.3	Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 3	7
3.4	Overwogen maatregelen	7
3.5	Projecten met gunningsvoordeel	8
3.6	Informatiebehoefte	8
3.7	Monitoring en meting	8
3.8	Afwijkingen, corrigerende en preventieve maatregelen	8
4.	Deelname aan- en initiatie van initiatieven	9
4.1	Lopende initiatieven	9
4.2	Nieuwe deelnames/ mogelijke deelnames	10
5.	Verantwoordelijkheden en taakstellingen	12
5.1	Algemene beschrijving verantwoordelijkheden	12
5.2	Maatregelen	12
5.3	Initiatieven	13
5.4	Projecten met gunningvoordeel	13

1. Inleiding

In dit Energiemanagement Actieplan worden de CO₂-reductiemaatregelen en reductiedoelstellingen van de Hoek Hoveniers beschreven, zoals vastgesteld door de directie.

Om tot de reductiemaatregelen te komen is gebruik gemaakt van de uitkomst van de energiebeoordeling en de geïnventariseerde reductiemogelijkheden in het Energie beoordelingsverslag.

De voortgang met betrekking tot de reductiedoelstellingen wordt regelmatig geanalyseerd in de periodieke voortgangsrapportage en intern en extern gecommuniceerd.

2. Reductiedoelstellingen

De belangrijkste energieverbruikers zoals bepaald in het Energie beoordelingsverslag zijn gebruikt om de reductiedoelstellingen vorm te geven. Om in de dagelijkse praktijk ook daadwerkelijk tot reducties te komen hebben de reductiedoelstellingen ook betrekking op de projecten.

Voor Scope 1 & 2 zijn aparte reductiedoelstellingen opgesteld op bedrijfsniveau. Het Plan van Aanpak in het volgende hoofdstuk beschrijft welke maatregelen er getroffen worden om deze reductiedoelstellingen te behalen binnen de organisatie en binnen de projecten.

Reductiedoelstellingen en de bijbehorende strategieën ten aanzien van scope 3 zijn opgesteld in de ketenanalyses en het plan van aanpak scope 3.

2.1 Bedrijfsdoelstelling

De directie van Hoek Hoveniers heeft de volgende reductiedoelstelling gesteld:

- 10% CO2 reductie per euro omzet in **2020** ten opzichte van **2014**.

2.2 Scope 1

Reductiedoelstelling Scope 1: 6% CO2 reductie per euro omzet in 2020 ten opzichte van 2014.

- Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de volgende significante emissiestromen:
 - Brandstofverbruik wagenpark en materieel
 - Verwarming
- De doelstelling heeft op de volgende wijze betrekking op de projecten:
 - Het materieel wordt uitsluitend gebruikt in projecten;
 - Het wagenpark wordt voornamelijk gebruikt in projecten.

2.3 Scope 2

Reductiedoelstelling Scope 2: 90% CO2 reductie per euro omzet in 2020 ten opzichte van 2014.

- Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de volgende meest materiële emissies:
 - Elektriciteit
- De doelstelling heeft op de volgende wijze betrekking op de projecten:
 - Elektriciteit wordt verbruikt in het kantoor ter voorbereiding van projecten en voor administratie(computers) en in de werkplaats voor onderhoud van het materieel welke uitsluitend op de projecten worden gebruikt.

2.4 Scope 3

Reductiedoelstelling Scope 3: De doelstelling is een reductie van 8% op de totale CO₂ uitstoot binnen scope 3 in 2020 ten opzichte van 2015.

- Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de volgende meest materiële emissies binnen de ketens:
 - Goederen en diensten;
 - Transport
- De doelstelling heeft op de volgende wijze betrekking op de keten:

- Goederen, diensten en transport zijn de categorieën waar binnen scope 3 de meest materiële emissies liggen. De maatregelen zijn opgenomen in het document emissie portefeuille scope 3.

De doelstelling van de ketenanalyse hout- en groenafval is een reductie van 10% op CO₂ uitstoot gegenereerd in de keten hout- en groenafval in 2020 ten opzichte van 2014.

- Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de volgende meest materiële emissies binnen de ketens:
 - Afvalverwerking.
- De doelstelling heeft op de volgende wijze betrekking op de keten:
 - Afvalverwerking van hout- en groenafval zijn de categorieën waar binnen scope 3 de meest materiële emissies liggen. De maatregelen zijn opgenomen in de ketenanalyse hout- en groenafval.

De doelstelling van de ketenanalyse transport is een reductie van 5% op de totale CO₂ uitstoot in 2020 ten opzichte van 2014.

- Deze reductiedoelstelling heeft betrekking op de volgende meest materiële emissies binnen de ketens:
 - Goederen en diensten;
 - Transport
- De doelstelling heeft op de volgende wijze betrekking op de keten:
 - Goederen, diensten en transport zijn de categorieën waar binnen scope 3 de meest materiële emissies liggen. De maatregelen zijn opgenomen in de ketenanalyse transport.

3. Plan van Aanpak

Dit plan van aanpak beschrijft de maatregelen die van 2015 t/m 2020 getroffen worden om de reductiedoelstellingen te behalen. Hierbij is specifiek aandacht voor de wijze waarop deze maatregelen ingezet worden binnen de projecten.

Recentelijk heeft SKAO de maatregelenlijst gepubliceerd. Naast ondergenoemde maatregelen gelden de maatregelen in de maatregelenlijst, beschikbaar via de website van SKAO. Tevens een rapport van de maatregelen als bijlage bijgevoegd bij dit document.

3.1 Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 1

- **Alternatieve brandstof voor nieuwe/ vervangende voertuigen**
 - Deze maatregel heeft betrekking op brandstof;
 - Deze maatregel zorgt direct en zeker voor een groot resultaat;
 - Vervanging of nieuw materieel (zoals bedrijfswagens, aggregaten en kranen) naar energiezuiniger materieel of materieel met alternatieve brandstof (zoals elektra, LPG of biogas)
 - Het gebruik van aardgas levert een CO₂-reductie op van 42% op diesel en 35% op benzine;
 - Het materieel wordt gebruikt voor de projecten en daarom zal deze maatregel effect hebben op de CO₂-uitstoot in projecten.
- **CO₂ zuinigere voertuigen**
 - Deze maatregel heeft betrekking op diesel en benzine;
 - Deze maatregel zorgt direct en zeker voor een groot resultaat;
 - Vervanging of nieuw materieel (zoals bedrijfswagens, vrachtwagens, aggregaten en kranen) naar energiezuiniger materieel of materieel zoals A of B labels of Euro 5 of 6.
 - Het materieel wordt gebruikt voor de projecten en daarom zal deze maatregel effect hebben op de CO₂-uitstoot in projecten.
- **Brandstofregistratiesysteem voor bedrijfsauto's, vrachtauto's en overig materieel opzetten**
 - Deze maatregel heeft betrekking op diesel en benzine;
 - Deze maatregel zorgt ervoor dat er nog meer inzicht wordt verkregen in de diverse soorten uitstoot;
 - Door meer inzicht kunnen gerichter worden gestuurd op CO₂ reductie.
- **Cursus het nieuwe rijden**
 - Deze maatregel heeft betrekking op het brandstofgebruik van voertuigen;
 - Besparing van het brandstofverbruik en CO₂-reductie van gemiddeld 10%;
 - Andere medewerkers die veel rijden cursus het nieuwe rijden laten volgen;
 - Een persoonlijke cursus het nieuwe rijden kost ongeveer €175,00 p.p.
- **Campagne bewustwording**
 - Deze maatregel heeft betrekking op het brandstofgebruik van voertuigen;
 - Deze maatregel betreft alle werknemers bij het reduceren van CO₂ uitstoot;
 - De investering is gering ten opzichte van de hoeveelheid medewerkers die betrokken worden;
 - Besparing van het brandstofverbruik en CO₂-reductie door voorlichting over het nieuwe rijden, bandenspanning, efficiënt gebruik;

- Besparing van het brandstofverbruik en CO₂-reductie van 4-8%;
- Bewust maken en voorlichten medewerkers over zuiniger rijden en energie besparingen op kantoor en op de werkplaats. Elk halfjaar zal een toolboxmeeting worden gegeven voor alle medewerkers waarin aandacht wordt besteed aan de reductie van CO₂ uitstoot en energiebesparende maatregelen. Elk halfjaar zal er een nieuw item verschijnen met betrekking tot de reductie van de CO₂ uitstoot.
- **Band op spanning**
 - Deze maatregel heeft betrekking op het verbruik van brandstof;
 - Besparing van het brandstofverbruik en CO₂-reductie van gemiddeld 1%, rijden met zachte banden kost gemiddeld 2% extra brandstof;
 - Bewust maken medewerkers zorgen dat banden op spanning zijn;
 - Deze maatregel kost tijd voor communicatie, kosten ongeveer € 500,00.
- **Samenwerkingsverband CO₂ reductie (UPP-idea's)**
 - Deze maatregel heeft betrekking op het verbruik van alle energiebronnen;
 - Bijeenkomsten met collega hoveniersbedrijven over duurzaam ondernemen;
 - Ideeën en samenwerkingsverbanden overleggen om CO₂ te reduceren;
 - Besparing van CO₂ uitstoot binnen Hoek Hoveniers, maar ook bij collega bedrijven.

3.2 Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 2

- **Groene stroom met SMK keurmerk**
 - Deze maatregel heeft betrekking op het verbruik van elektriciteit;
 - Dit is een maatregel met een zeer lage inspanning en een groot resultaat;
 - Kosten omzetten stroomcontract minimaal;
 - Het gebruik van groene stroom levert een CO₂-reductie op van 100% op elektriciteit.
- **Campagne bewustwording medewerkers**
 - Deze maatregel heeft betrekking op het verbruik van elektriciteit en gas;
 - Besparing van het energieverbruik en CO₂-reductie door voorlichting over besparing van elektriciteit en gas op kantoor;
 - Bewust maken en voorlichten medewerkers over energiebesparingen op kantoor;
 - Publicaties in de e-mail of via meetings, Geen kosten verbonden aan deze publicaties, wel tijd is benodigd, geschatte tijd: 4 - 8 uur per publicatie. Ongeveer 2 publicaties per jaar.
- **Tijdschakelaars kantoorapparatuur**
 - Deze maatregel heeft betrekking op het verbruik van elektriciteit;
 - Besparing van elektriciteitsverbruik van deze apparaten van ongeveer 5%;
 - Diverse tijdschakelaars plaatsen (printers, routers)
 - Een tijdschakelaar kost ongeveer €8,-.

3.3 Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 3

- Maatregelen ten aanzien van scope 3 zijn opgenomen in de ketenanalyse.

3.4 Overwogen maatregelen

- **Cursus het nieuwe draaien**
 - Deze maatregel heeft betrekking op het verbruik van brandstof;

- Besparing van brandstofverbruik tot 10%;
- Hoek Hoveniers heeft niet gekozen voor deze maatregel, omdat er onvoldoende materieel wordt gebruikt door Hoek Hoveniers om veel resultaat uit deze maatregelen te behalen.

Diverse maatregelen zijn overwogen zoals genoemd in de Maatregelenlijst van SKAO. Er is een overweging gemaakt ten aanzien van relevantie, financiën en haalbaarheid voor Hoek Hoveniers. De gekozen maatregelen zijn als bijlage toegevoegd aan dit document.

3.5 Projecten met gunningsvoordeel

- Nog niet van toepassing.

3.6 Informatiebehoefte

- Voor de campagne bewustwording zal informatie opgezocht moeten worden over het nieuwe rijden, bandenspanning en andere CO₂-reducerende maatregelen. Deze informatie kan gevonden worden op het internet.
- Overige informatie ten aanzien van de CO₂ Prestatieladder en duurzaam ondernemen wordt vergaard bij diverse lidmaatschappen bij SKAO, VHG, EVO en de extern adviseur.

3.7 Monitoring en meting

In de stuurcyclus die Hoek Hoveniers heeft ingericht voor haar CO₂-beleid is opgenomen dat periodiek de CO₂-uitstoot gemeten wordt en dat de voortgang op de doelstellingen en maatregelen periodiek geanalyseerd en gerapporteerd wordt. Voor meer informatie, zie Hoofdstuk 2 van het Kwaliteitsmanagementplan en de Periodieke Rapportages.

3.8 Afwijkingen, corrigerende en preventieve maatregelen

Indien afwijkingen worden geconstateerd tijdens het doorlopen van de stuurcyclus, of indien om andere reden correctie nodig is, zal de energiemanager bijsturing coördineren volgens de stuurcyclus en activiteitenbeschrijving opgenomen in Hoofdstuk 2 van het Kwaliteitsmanagementplan.

4. Deelname aan- en initiatie van initiatieven

In het Energie beoordelingsverslag is een overzicht gegeven van de huidige initiatieven binnen de sector op het gebied van energie- en CO₂reductie. Op basis van de informatiebehoefte die voor aankomende periode is vastgesteld binnen het managementoverleg is gekozen om deel te (blijven) nemen in de volgende initiatieven.

4.1 Lopende initiatieven

- UPP ideas, samenwerkingsverband tussen bedrijven om gezamenlijk te streven naar duurzame werkwijzen.
 - Deelnemers: van de Haar Groep (Wekerom); Binder Groenprojecten (Poortugaal); Vam Helvoirt Groenprojecten (Berkel-Enschot)
 - Hoek Hoveniers wil graag betrokken zijn bij de ontwikkeling van duurzame oplossingen voor vragen uit de markt. Hoek Hoveniers streeft ernaar om projecten effectief, met zo min mogelijk energieverbruik, te realiseren. Hoek Hoveniers overlegt regelmatig met collega bedrijven over nieuwe ontwikkelingen, werkwijze en mogelijkheden om te verduurzamen. Initiatieven en bevindingen worden gedeeld, successen en bedreigingen in het proces van verduurzamen worden gedeeld. Waar mogelijk worden gezamenlijke initiatieven ontwikkeld voor kennisdeling.
 - Dit initiatief heeft betrekking op alle facetten omtrent milieu en reductie van CO₂ uitstoot. Maatregelen zijn op alle mogelijke manieren mogelijk.

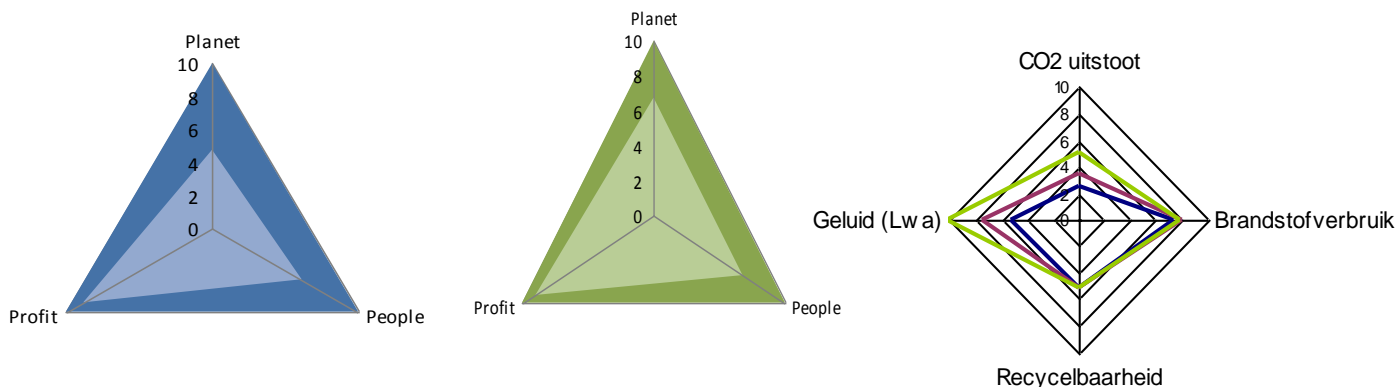
- Stichting Fairtrade gemeente Teylingen, Hoek Hoveniers is betrokken bij de werkgroep Gemeente Teylingen.
 - Deelnemers: gemeente Teylingen (coördinator gemeente Teylingen); Trias Kinderopvang, De Wereldwinkel.
 - De campagne streeft naar het vergroten van de vraag naar en het aanbod van fairtrade producten. Om te zorgen voor meer werkgelegenheid en betere leef- en werkomstandigheden van boeren en producenten in ontwikkelingslanden moeten er namelijk meer Fairtrade producten verkocht worden. Ook in Nederland. De campagne stimuleert dit door ondernemers, werknemers, inkopers en consumenten met positieve aandacht en publiciteit te belonen voor hun keuze voor Fairtrade.
 - Dit initiatief heeft betrekking op duurzaam ondernemen.

- Stimuleren scheiden afval in samenwerking met de gemeente Zoetermeer
 - Verminderen van scheiden van afval, bewustwording en stimuleren goed gedrag, beperken zwerfvuil;
 - Het initiatief heeft betrekking op reductie van afval en hierbij ook reductie van CO₂ uitstoot;
 - Partijen: gemeente Zoetermeer, Projectleider Zwerfafval beheersing en Buurtdromen.

- Gras kuilen wordt biogas van gemaakt
 - Het initiatief heeft betrekking op brandstofverbruik en afvalstromen;
 - Afval scheiden en maximaal inzetten op hergebruik als grondstof;
 - 10% van het vrijkomende gras wordt i.s.m. Meerlanden te Rijssenhout vergist tot biogas. Een van de voertuigen die gebruikt wordt op het project rijdt op (dit) biogas.

- Tiny Forest
 - Aanplanten snelgroeende bossen op organische wijze;
 - Het initiatief heeft betrekking op een extra opname van CO2 door de Tiny Forest;
 - Partijen: Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, gemeenten, Hoek Hoveniers.
- Model ontwikkelen voor handvatten voor duurzaamheid
 - Geeft een oplossing om keuzes te maken voor bedrijven op het gebied van duurzaamheid.
 - Hoek Hoveniers is actief met bezig het inzetten van duurzame gereedschappen en werktuigen. Het rekening houden met duurzame aspecten bij inzet, aanschaf en beheer van materieel heeft de volgende uitwerking:
 - Bij aanschaf van materieel worden de 3 P's gewogen volgens een (mede) door ons ontwikkeld model. In onderstaande afbeeldingen is een voorbeeld hoe 'Planet' is gemeten en gewogen bij de keuze. Hoe groter het vlak in de driehoek is, hoe duurzamer de keuze. Het blauwe figuur geeft in dit voorbeeld aan een machine die bijvoorbeeld een hoge productiviteit heeft maar een slechte score op Planet. De machine afgebeeld in de groene driehoek wordt dan gekozen. Het rechtermodel geeft als voorbeeld de score aan op het gebied van Planet van 3 geselecteerde machines.

Ons eigen bedrijf maar ook andere organisaties helpen bij de keuze uit verschillende duurzame oplossingen.

4.2 Nieuwe deelnames/ mogelijke deelnames

Jaarlijks wordt bekeken welke nieuwe initiatieven binnen de sector interessant zijn voor het behalen van de reductiedoelstellingen. In het Energie Management Programma wordt besproken aan welke initiatieven deelgenomen wordt en worden deze keuzes verklaard:

4.2.1 Blue circulair challenge (Upp ideas)

- Samenwerking met andere bedrijven om recycling en hergebruik te stimuleren.
- Samenwerking met de Upp partners.
- 6 young professionals krijgen een casus om een reststof om te zetten naar een waardevol product.

4.2.2 Proef bomen in glassubstraat

- Gebruik geheel gerecyclede grondstoffen voor een groeiplaats van bomen.

5. Verantwoordelijkheden en taakstellingen

5.1 Algemene beschrijving verantwoordelijkheden

Het uitvoeren van het boven genoemde Plan van Aanpak wordt uitgevoerd door de volgende personen binnen Hoek Hoveniers:

- Organisatie:
 - Directie, A. Hoek
 - KAM-coördinator, M. Vlastra

5.2 Maatregelen

In onderstaande tabel worden de verantwoordelijken voor de reductiemaatregelen beschreven.

Maatregel	Verantwoordelijke	Tijdsbestek	Beschikbare middelen
Alternatieve brandstof voor nieuwe / vervangende voertuigen	Directie	2015 - 2020	Subsidie Financiering
CO2 zuinigere voertuigen	Directie	2015 – 2020	Financiering
Brandstofregistratie systeem	KAM-coördinator	2016 – 2017	Registratiesysteem Financiering
Campagne bewustwording (incl. bandenspanning)	KAM-coördinator	2015 – 2020	Toolboxmeetings Nieuwsbrief Werkplekinspecties 20 uur per jaar
Samenwerkingsverband UPP-ideas	Directie	2015 – 2020	Diverse bijeenkomsten
Groene stroom met SMK keurmerk	KAM-coördinator	2016	20 uur
Tijdschakelaars Kantoorapparatuur	KAM-coördinator	2016	Budget: €100, -

Bovenstaande maatregelen worden aangestuurd door middel van de Deming-circle, zoals omschreven in het Kwaliteitsplan.

5.3 Initiatieven

In onderstaande tabel worden de verantwoordelijken voor deelname in initiatieven beschreven.

Initiatief	Verantwoordelijke	Tijdsbestek	Beschikbare middelen
UPP ideas	Directie	2015 – 2020	€ 4.000,00 1 maal per jaar bijeenkomsten alle bedrijven 3 maal per jaar met management
Stichting Fair Trade Teylingen	Directie	2015 – 2020	Bijeenkomsten Benodigde uren
Stimuleren afval scheiden	Directie	2015 – 2020	€ 5.000,00
Gras kuilen	Directie	2015 – 2020	€ 3.500,00
Model duurzaamheid	Directie	2015 – 2020	Projectmatig
Blue city challenge	Directie	2016 – 2020	Per casus
Proef bomenzand	Directie	2016 – 2017	Projectmatig

5.4 Projecten met gunningvoordeel

De projecten met gunningvoordeel hebben een verantwoordelijke voor invulling van de eisen van de CO₂-Prestatieladder. Deze staat in onderstaande tabel staan de verwachte projecten genoemd.

Project	Verantwoordelijke	Tijdsbestek
-	-	-